

ressziós csipek az alaplap részévé válnak. A „dugd be és használd” specifikáció terjedése egyszerűbbé teszi a telepítést.

Piacpolitika

1994 óta egyre terjedő tendencia az adatbázisok feldarabolása. Ez a *Medline*-nal kezdődött, de akkor nem piacpolitikai megfontolásból, hanem kényszerűségből: a 12–14 lemezes adatbázis kezelhetetlen volt. Az EBSCO és a UMI már egykötetes adatbázisaikat is felszabdalták a különböző piaci részterületek számára. A Library of Congress külön-külön kiadványként bocsátotta közre a hat évnél fiatalabb angol nyelvű könyvek katalógusát, a folyóirat-katalógust és a zenei vonatkozású anyag katalógusát. A tendencia nyilván folytatódik, mert a feldarabolás különösebb szellemi befektetést nem igényel, viszont a lemezsokszorosítás költségei zuhanásszerűen lecsökkennek tőle.

A sorozatok fontossá válnak az állandó felhasználói gárda kialakításában.

Pakliban bagóért adni a lemezeket továbbra is elterjedt lesz. E módszer legfőbb célpontja az a vásárló, aki éppen megvesz egy új gépet vagy egy fontos multimédia-eszközt. A többletpéldányok előállítási és csomagolási költsége hamarosan egy

dollár alá esik, a hardverárusítók pedig szívesen fűszerezik az ajánlatukat néhány olcsó lemezzel, megosztva a hasznon a kiadóval.

A csúcstermékek ára jelentősen leesik. A viszonylag olcsó teljes szövegű adatbázisok árcsökkenésre kényszerítik a kivonatoló-indexelő adatbázisok előállítóit.

A konkurencia csodákat művelhet az árak terén. A Compton's lexikon pár éve még 995 dollár volt, 1995-ben már csak 49. Kétezer táján már tíz dollár körül kaphatunk meg egy általános lexikont.

Következtetés

Századunk hátralévő néhány éve a CD-ROM technika virágzásának korszaka lesz, olyan termékeket ajánlva, amelyek online nem érhetőek el, vagy pedig csak sokkal szerényebb multimédia-tartalommal vagy keresőrendszerrel érhetőek el. Mi lesz azután? Erről beszéljünk majd a jövő évezred kezdetekor.

JJACSÓ P.: CD-ROM: hypes and hopes for the rest of the century. = *The Electronic Library*, 13. kötet. 4. sz. 1995. p. 347–350./

(Válas György)

Az SGML mint a digitális könyvtár alkotóeleme

A nyomtatott lapot mint a modern technika termékét gyakran alulértékelik. Pedig mint a szerző és az olvasó közti kommunikációs mechanizmus, rugalmas és intuitív közvetítő felületet nyújt az információhoz, sokféle értelmezési lehetőséget ad, hordozható, könnyen reprodukálható, és az operációs rendszertől (kivéve, ha a nyelv annak tekinthető) független. A digitális információs formátumok csak az utóbbi időben kezdtek elérni a nyomtatás rugalmasságát, alkalmazhatósága univerzalitását. Ugyanakkor a digitális formáknak határozott előnyök is vannak.

Egy újságcikk vagy nyomtatott könyv statikus. Kevés lehetőséget enged az olvasói észrevételek gyors megtételére, az érdeklődők véleményének kinyilvánítására, dinamikus kapcsolatra a szerzővel vagy más olvasókkal. A multimédia-megjelenítési formátumok lehetősége minimális, a nyomtatott forma átalakítása más formátummá, például beszélt nyelvvé a látásukban korlátozott használók számára gondot jelent. A visszakeresési lehetőségek korlátozottak, a dokumentumok közti kapcsolódások felkutatása nehézkes.

A digitális könyvtár paradigmája egyfajta modellt ad a papíralapú információhordozókat tároló, kezelő és rendelkezésre bocsátó hagyományos

könyvtárak korlátainak legyőzésére. A jelenlegi erőfeszítések azoknak a módszereknek és utaknak a feltérképezésére koncentrálnak, amelyek a hagyományos könyvtárak nyomtatott információs forrásainak kezelését kiegészítik olyan elektronikus megfelelőkkel, amelyek megtartják a nyomtatott forma minden előnyét, egyben bizonyos kiegészítő funkciókat is lehetővé tesznek. Amíg néhány évvel ezelőtt a számítógépek elsősorban az információ jobb feldolgozását, szervezését és elérhetőségét segítették elő, addig ma a hozzájuk kapcsolódó új eszközökkel együtt az elsődleges információ jobb terjesztését szolgálják.

A digitális könyvtárral kapcsolatos kutatások fontosságát 1994-ben ismerték el azzal, hogy azóta az amerikai Nemzeti Tudományos Alap négy éven keresztül összesen 24 millió dollárral hat Digitális Könyvtári Kezdeményezési programot támogat. Ezek egyike a University of Illinois at Urbana-Champaign vezetésével folyik. Keretében az SGML lehetőségeit és korlátait kutatják. Jelen cikk ennek a programnak a tanulságait taglalja, sorra veszi az SGML meghatározó és megkülönböztető jellemzőit, az SGML-anyagok létrehozását és beszerzésük fontosabb kérdéseit, a dokumentumok visszakeresését és megjelenítését. A mun-

ka tapasztalatai szerint az SGML egyike annak a néhány digitális információs protokollnak, amely mind a digitális, mind a nyomtatott formátum funkcionalitását nyújtja.

Az SGML fő jellemzői

Az SGML (*Standard Generalized Markup Language* = Szabványos Általános Jelölő Nyelv) neve ellenére tulajdonképpen inkább – a jelölő nyelv elemeinek és szintaxisának létrehozására szolgáló – módszernek, nem pedig a jelölő nyelv egyszerű leírásának tekinthető.* Pontosabban, az SGML az információk hatékony cseréjét megvalósító protokoll. Az SGML különböző konkrét szintaxisokat (karakterkészlet, kulcsszavak stb.), valamint szabadon választott dokumentumtartalmat és -szerkezetet enged meg. A gyakorlatban három fő jellemzője van:

1. Az SGML moduláris. Az elsődleges információ, a dokumentum mellett kiegészítő segédinformációkat igényel, amelyek megadják például a megengedett dokumentumjelöléseket egy adott dokumentumra vagy azok egy adott osztályára vonatkozóan, tartalmazzák a speciális karaktereket, definiálják a külső információhoz (pl. video, audio) vezető beágyazott kapcsolatokat stb. Ennek a modularitásnak köszönhető, hogy az SGML rugalmas és kiterjeszhető protokoll.
2. Az SGML más elektronikus szöveg megjelenítő formátumokkal szemben a dokumentumtartalom szerkezetének és nem megjelenítésének leírására van optimalizálva. Az alkalmazott jelölő címkék a szerkezet egyes elemeit határolják el egymástól. Ezek meglehetősen összetett hierarchikus szerkezetet is alkothatnak.
3. Jelenlegi megvalósításában az SGML nyitva hagyja az információátadás részletkérdéseit. A dokumentum tartalmának átadására koncentrálnak, a tartalom szerkezetének valamennyi részletével. A cél az, hogy az információ átkerüljön, nem pedig annak a biztosítása, hogy a fogadónál is ugyanolyan módon jelenjen meg, mint a küldőnél.

Ez utóbbi jellemzőt nézőpontunktól függően tekinthetjük akár előnynek, akár hátránynak. Egyes esetekben érthető, hogy a dokumentumok a fogadónál is a képpel és formátummal jelenjenek meg, mint a küldőnél. Ennek érdekében hozták létre a dokumentumstílus szemantikai specifikációs nyelvét (*Document Style Semantics Specification Language*), amely alkalmazása esetén lehetővé teszi, hogy a dokumentumtartalom és -szerkezet mellé külső stíluslapokat is mellékeljenek.

* Az SGML alapjairól lásd A. Heimbürger: Bevezetés a Szabványos Általános Feltáró Nyelvbe c. cikkének ismertetését (TMT, 1996. 4–5. sz. p. 186–189.).

Szerzőség és gyarapítás az SGML felhasználásával

Bár már sok SGML szerkesztőprogram van (például Adept*Editor, Author/Editor, Xsoft InContext), és a legelterjedtebb, legnépszerűbb szövegszerkesztő programok SGML-kiegészítésének megjelenése is várható, még jó időbe telik, mire a szerzők többsége munkáit a hagyományos kézirat helyett SGML dokumentum formájában küldi majd be a szerkesztőségekbe, a kiadókhoz. Az áttérés legfőbb akadályai a következők:

1. Egy SGML dokumentum alapvetően „nem áll meg a saját lábán”, minimum egy, a megengedett dokumentumszerkezetet leíró DTD (*Document Type Definition*) kell a szerzőnek. Mivel ma az egyes kiadók saját igényeiknek megfelelő, egymástól eltérő DTD-eket használnak, nem várható el a szerzőktől, hogy mindezeket megtanulják, és alkalmazkodjanak hozzájuk.
2. Mivel az SGML a megjelenési forma helyett a dokumentum szerkezetére helyezi a hangsúlyt, használóinak meg kell tanulniuk, hogy munkájukat betűkészletek helyett jelölő címkék rendszerében lássák és kezeljék, ez pedig ellentétben áll azzal, amit eddig megtanultunk.
3. Mivel az SGML rugalmassága, kiterjeszhetősége miatt az SGML-szerkesztők összetettebbek és bonyolultabbak, mint a szokásos szövegszerkesztők, így elsajátításuk nem kifejezetten vonzó a tapasztalatlan vagy alkalmi felhasználó számára.
4. A jelenlegi SGML eszköztár nem előnyös egy már meglévő, strukturálatlan digitális szöveg SGML dokumentummá tételéhez. Ez majdnem olyan bonyolult feladatot jelent, mint egy új SGML dokumentum létrehozása.
5. Az SGML szerzői eszköztára ma még költségesebb, mint a hasonló szövegszerkesztőké. Az amúgy is nagy költségeket gyakran a kiegészítő modulok beszerzésének a szükségessége növeli.

A használók számának növekedésével a fenti korlátok várhatóan eltűnnek vagy legalábbis mérséklődnek, de továbbra is inkább a kiadók, mint maguk a szerzők állítanak majd elő SGML dokumentumokat.

Kiadói perspektívák

Bár a szerzők vonakodnak áttérni, a kiadók általában készek az SGML alkalmazására. Az SGML dokumentumokra jellemző koncentrált intellektuális tartalom és a nagyfokú rugalmasság magas színvonalú, vonzó kiadói formátummá teszi az SGML-t. Ha gondosan megszerkesztett DTD-eket, stíluslapokat mellékelünk egy dokumentumhoz, az könnyen átalakítható más formátummá is. Más

formákkal szemben az SGML rendszerfüggetlen (nem kell pl. laphosszúságot vagy sortávolságot megadni, mint egy kéziratformátumnál). Az SGML cégfüggetlen, míg más egyedi szedő vagy szövegszerkesztő rendszerek élettartama egy-egy szállító cég életképességén múlik.

Vannak bizonyos nehézségek, amelyek az SGML előnyeinek teljes kihasználását korlátozzák. Amíg például egy hagyományos formátumnál egy szövegrészről az elhelyezése, a betűtípusa, nagysága stb. alapján tudjuk, hogy az a dokumentum címe, az SGML alkalmazása esetén megjelöljük, hogy „ez a cím”, vagyis az implicit jellemzőt explicitte tesszük. A nehézséget ennek az eljárásnak a formalizálása jelenti, azaz a DTD megírása, a címkezés elkészítése. Mindazt, ami egyébként megjelenésénél fogva egyértelmű volt, most meg kell nevezni.

Különösen nehéz egy meglévő, nyomtatásra szánt forma átalakítása SGML dokumentummá. Ennek a fordítottja, egy SGML-ben írt szöveg megjelenítése nyomdai formátumban viszonylag könnyebb, ha nem is triviális. Néhány kiadó attól tart, hogy az SGML-jelölés nem elég hatékony ahhoz, hogy az általuk kívánatosnak tartott fizikai megjelenítést biztosítsa.

SGML dokumentumok a könyvtárakban

Az SGML dokumentumokat gyűjteményükbe felvenni kívánó könyvtáraknak néhány kérdést végig kell gondolniuk. Az egyik például az, hogy a DTD-k szabványosítására tett jelentős erőfeszítések és a cikkekre vonatkozó ISO DTD (az ISO 12083 egy része) létezése ellenére még mindig elég sokféle szerkezeti szabályrendszert (DTD) használnak a dokumentumokat SGML formátummal létrehozó különböző szerzők és kiadók. Egy másik problémát vet fel az, ahogy az SGML az egyes különleges információtartalmakat, például a sok speciális karaktert tartalmazó matematikai képleteket kezeli. Definiálhatók speciális karakterkészletek, ezek azonban nehezen vihetők át az egyik gépről a másikra.

A rugalmasság és kiterjeszthetőség fenntartása érdekében az SGML az entitás jellegű megközelítést támogatja. Ez azt jelenti, hogy a speciális tartalmak, például nem ASCII karakterek, grafikus ábrák helyett ún. entítások állnak, amelyek a speciális tartalmak szövegbeli helyettesítői. Ezek az &-jellel kezdődő és ;-vel végződő entítások nem úgy olvashatók, illetve jelenítendőek meg, ahogy a dokumentumban szerepelnek, hanem külön állományokban (entity sets) megadott deklarációk szerint. E külön állományoknak a dokumentumhoz való kapcsolódását, a tartalomhoz való viszonyát a DTD-ben adják meg. A különböző speciális karakterek entításokkal való helyettesítésére is vannak

már szabványosítási törekvések, 19 ilyen speciális karaktert helyettesítő entitás szerepel az ISO 8879 szabványban.

Mindezeket figyelembe véve, azoknak a könyvtáraknak, amelyek az SGML dokumentumokat kívánják gyűjteni, többek között az alábbiakra kell tekintettel lenniük:

1. A hozzáférést nemcsak a dokumentumhoz, hanem a hozzá kapcsolódó állományokhoz, például a DTD-hez és az entitáskészletekhez is biztosítani kell.
2. Ezek teljes szabványosítása jelenleg nem várható, így továbbra is számolni kell sokféleséggel.
3. A különféle DTD-k és az általuk biztosított opcionális jelölési módok jelentősen befolyásolják egy-egy SGML dokumentum használhatóságát, különösen a visszakereshetőségét.
4. A rugalmasság és kiterjeszthetőség érdekében a használatban levő SGML dokumentumokat kezelő szoftvertermékek meglehetősen bonyolultak, ami magas szintű hardverigényt teremt. A legerősebb SGML-alkalmazások felső kategóriájú workstation gépeket igényelnek, jelentős többletterhet okozva a könyvtáraknak.

E problémák felsorolásával természetesen nem az SGML dokumentumoktól való elzárkózásra akarjuk biztatni a könyvtárakat. A könyvtárak teendői nem a dokumentumtartalmakkal kapcsolatban, hanem az infrastruktúra biztosításában keresendők. Ha a megfelelő infrastruktúra már megvan, minden sokkal könnyebben megy. A könyvtárak kihasználhatják a kiadók által kifejlesztett és megteremtett számítógépes apparátust is, azaz olvasóik számára helyi gépeikkel segíthetik a kiadók által elektronikus úton megjelentetett információkhoz távolból történő hozzáférést. Ezek a változások egyben a könyvtár funkcióját is megváltoztatják, archiváló intézményből közvetítővé teszik, az archiválást meghagyva a kiadónak.

Az SGML dokumentumok visszakeresése

Az, hogy az SGML a dokumentum tartalmának szerkezetére koncentrálna, komoly előny a visszakeresésben. A teljes szövegben történő keresésre általában jellemző, hogy növeli a teljességet, de egyben csökkenti a pontosságot. A keresés pontosságát növelő ellenőrzött szótár – bár a szabvány nem zárja ki – a mai SGML-megvalósításokban nem terjedt el. Születtek azonban javaslatok az adatbázisok és a keresőprogramok olyan fejlesztésére, amely javítaná a teljes szövegű keresés pontosságát. A közelségi (proximity) operátorok használata például javítja a keresés lehetőségeit. A strukturált rekordfelépítés nemcsak a tartalom, hanem a kontextusok szempontjából is relevánsabbá teszi az eredményt. A találatoknak

egy szó előfordulási gyakorisága szerinti rangsorolása szintén a keresés eredményességét növeli. Az SGML strukturáltsága ezekben a módszerekben kiaknázható. Az SGML dokumentumok fő tartalmi szerkezete jól definiált, és megfelelően támogatja a sok és speciális mezőt tartalmazó indexszerkezetet. Megfelelő DTD-vel megjelölhetők a bekezdések és a mondatok, segítve a közelségi operátorok alkalmazását.

Bár az SGML rendkívül rugalmas, dokumentumok visszakeresésére nem optimális (szemben például a MARC formátummal). Az alábbiakban az ebből fakadó leggyakoribb hátrányok közül emelünk ki néhányat:

1. Az SGML-ben nincsenek szabványos hívójelek. Hasonló dokumentumoknak a különböző kiadónál különböző DTD-jük, hívójelük, szerkezetük lehet.
2. Keresési szempontból ekvivalens tartalmi elemek egészen másképp lehetnek jelölve.
3. Egyes szerkezeti elemek opcionálisak lehetnek, vagyis az egyik dokumentumban jelölve vannak, a másikban nem.
4. A hívójelek jelentése a szerkezetben elfoglalt helyüktől függhet.
5. Kereséskor egyes hívójeleket figyelmen kívül kell hagyni, másokat egymással kombinálni kell.
6. Az entitások kiterjedt használata kiegészítő műveleteket tehet szükségessé.

A megjelenítés kérdései

A látszat ellenére egy SGML dokumentum megtekintéséhez a dokumentumtartalom, a hozzá kapcsolódó DTD-n és a megjelenítő szoftveren kívül meglehetősen sok kiegészítő elemre (pl. entitástérképek, stíluslap, egyéb állományok) is szükség van. További problémákat okozhat, ha mindezek nincsenek megfelelő módon összekapcsolva a megjelenítő környezetével. Még megfelelő kapcsolat esetén is gondot okozhat, hogy egyes megjelenítő programok olyan karaktereket feltételeznek, amelyek megnehezítik, vagy akár lehetlenné teszik egyes legitim SGML variánsok megjelenítését. Egyes kiadók a szabványosnak tartott entitáskészletek azonos elemeit különböző betűtípusokra és -méretekre használják. Előfordul, hogy egyes hívójelek vagy végjelek hiányoznak, amit esetleg a kiadó megjelenítője tolerál, de a könyvtárré nem.

Egy strukturált DTD és az annak megfelelő dokumentumtartalom esetén nem szabad, hogy kértélműségek forduljanak elő. A szöveg minden elemét helyesen kell megcímkézni, ott, ahol kell, annyiszor, ahányszor kell. A gyakorlatban e tekintetben két hiba szokott előfordulni. Az egyik, hogy túl sokszor és egyben helytelenül használják az általános, semmitmondó címkéket, például az

„egyéb információ” címkéjét. A másik jelenség, amely az SGML szempontjából korrekt, de a megjelenítés szempontjából problematikus, a címkék minimalizálására való törekvés.

Az SGML dokumentum pontos megjelenítésében további problémák merülnek fel a karakterkészletekkel és a speciális karakterekkel vagy a dokumentum vizuális megjelenésével (stíluslap) kapcsolatban. A speciális karaktereket, pl. matematikai képletet helyettesítő egységek (entitások) jelzik a megjelenítő szoftvernek, hogy a dokumentumhoz kapcsolt entitáskészletben keresse meg a megfelelő helyettesítést. Lehet, hogy a platformfüggettség miatt ez a különböző megjelenítőkkel különböző eredményre vezet. További nehézséget okozhat az entitások helytelen, illetve kétértelmű használata, ami nem az alkalmazó gondatlanságát jelzi, hanem annak a nehézségét, hogy megjelenítésorientált nyelvről jelölő nyelvre írjuk át a dokumentumot.

Az elektronikus médiának a papíralapú információhordozókkal szembeni egyik határozott előnye, hogy lehetővé teszi az egyes dokumentumok, illetve dokumentumrészek közti kapcsolatlétesítést. Az SGML részének tekintett új nemzetközi szabvány, a HyTime (Information Technology-Hypermedia/Time-based Structuring Language, ISO/IEC 10744:1992) biztosítja a belső (egy-egy dokumentumrészek közti) és külső (egy-egy dokumentumok, pl. szövegek és grafikák, szöveg és képek közti) tetszőlegesen bonyolult hiperkapcsolatok létrejöttét. A külső kapcsolatok létrehozásakor a nem szöveg jellegű dokumentumrészek megjelenítéséhez a szokásos entitáson kívül általában szükséges még egy külső végrehajtó is, amely az SGML-lel le nem írt objektumot megjeleníti.

Összefoglalás

Az SGML könyvtári alkalmazása természetesen eltér más jelölő nyelvek vagy szövegkezelő formátumok használatától. A rugalmasság és a kiterjeszhetőség érdekében az SGML nagymértékben moduláris, ami bonyolítja az alkalmazását. Az SGML a dokumentum tartalmának szerkezetére helyezi a hangsúlyt, ezáltal javítja a visszakereshetőséget, de nehézségeket okoz a pontos és konzisztens megjelenítésben. A platform- és szoftverfüggetlenségre való törekvés egyes esetekben implementációs gondokat okozhat.

Az SGML könyvtári alkalmazásában maradtak még problémák. Mennyire tarthatók fenn a nyomtató termékek eddig megszokott megjelenése és az ahhoz fűződő érzetek a képernyőn? Hogyan biztosítható az SGML elérhetősége és kompatibilitása a meglévő könyvtári rendszerekkel? Ha az SGML dokumentumok korrekt megjelenítéséhez további feldolgozásra van szükség, akkor erre

menyiben jogosultak a könyvtárak szerzői jogvédelem alá eső termékek esetén? Rájuk terhelhető-e ez a feladat? Ebben az esetben milyen felelősséggel és jogokkal rendelkeznek a végtermékre vonatkozólag?

Bár az SGML jól megalkotott szabvány, az egyedi szerzők általi kiterjedt használata egyelőre még várat magára. Alkalmazása ígéretes a teljes szövegű visszakeresés tökéletesítésében, javítja a

végfelhasználóknak a komplex dokumentumokhoz való hozzáférését, a dokumentumok elektronikus átvitelét, és lehetővé teszi a könyvtárak számára, hogy dinamikus, „élő” információt szolgáltatassanak.

/COLE, T. W.–KAZMER, M. M.: SGML as a component of the digital library. = *Library Hi Tech*, 13. köt. 4. sz. 1995. p. 75–90./

(Kardos Krisztina)

Címzettek a kormányzati szervek. Szlovák könyvtárosok figyelmeztetései

Úgy tűnik, hogy a legutóbbi időszakban a szlovák könyvtárügy képviselői eddigi defenzívájukból offenzívába mennek át. Ennek jele a különféle szakmai találkozások sokasodása, illetve az ott elfogadott dokumentumok – ajánlások és határozatok – szigorodó, követelményekben torkolló hangneme. Ebből a szakmai retorikából teljes mértékben kiveszett a „szocialista múlt ostromozása”, helyébe a kormányzati szervek figyelmeztetése lépett: ne hagyjanak a könyvtár- és szakirodalmi tájékoztatásügy lanszírozásával. (Más kérdés, hogy lesz-e és mikor fogantatja e figyelmeztetésnek.)

Azokban a szövegekben, amelyekben mindez megjelenik, integráló elemként szerepel az információs társadalom, illetve annak előkészítésére való hivatkozás, mégpedig függetlenül attól, hogy eddig is megvolt vagy merőben új állami feladat fokozott vállalása kerül-e szóba. A vonatkozó megfogalmazások „mikéntjére” példaként hadd idézzük-ismertessük két közelmúltbeli könyvtáros megmozdulás záró „üzenetének” néhány jellemző részletét.

A *könyvtárosképzés* kérdésével foglalkozó *pozsonyi szeminárium* (1996. április 23.) ajánlásai például így fogalmaznak a bennünket ezúttal érdeklő témakörben: „A szeminárium résztvevői felhívják az érdekelt minisztériumok figyelmét arra a tényre, hogy az információs társadalomban, amelynek küszöbéhez Szlovákia is elérkezett, az információs szakmák a legfontosabbak közé tartoznak, illetve fognak tartozni. Ezért javasolják, hogy közép- és felsőfokú szakképzésüket stratégiai és finanszírozási terveikben a prioritások közé sorolják, különösen ami a szóban forgó intézmények és könyvtárak anyagi-műszaki ellátottságát, ezen belül az állami szektorban és a nyilvános könyvtárakban foglalkoztatott szakemberek képzését illeti.”

A *szlovák könyvtárügy I. kongresszusának* (Nyitra, 1996. május 14–15.) határozata ugyancsak az információs társadalom beköszöntére

hivatkozva követel új könyvtári törvényt és megfelelő részesedést az állami költségvetésből. A dokumentum szükségesnek tartja, hogy a könyvtárak elektronizálása az ország információs hálózatának fejlesztési tervén belül elsőrendű prioritást élvező kormányprogram legyen, illetve hogy a kormány informatikai tanácsának keretében alakuljon könyvtári informatizációs szekció.

Egyéb, pl. közművelődési, nemzetörténeti követelmények hangoztatásán kívül a kongresszus határozata ágazatközi ügynökséget sürget a könyvtári-szakirodalmi tájékoztatási informatizáció „levezénylésére”, és a nemzeti könyvtári, bibliográfiai és információs programok támogatására, mindenekelőtt a nemzeti szabványosítási, konverziós és retrokonverziós tervek mielőbbi realizálására. A szóban forgó programokat név szerint is fel kell vétenni a PHARE-program indikatív jegyzékébe, hogy ezáltal is növekedjenek megvalósításuk garanciái.

A szlovák könyvtár- és szakirodalmi tájékoztatásügynek – hangsúlyozza a határozat – ki kell lépnie a nemzetközi porondra, intenzív együttműködésre törekednie az európai kormányzati és nem kormányzati szakmai szervezetekkel és intézményekkel, az adatbázis-korporációkkal és információs konzorciumokkal (pl. a CASLIN-nel, a HUSLONET-tel stb.).

Végül ez a határozat is szoros összefüggést tár fel a könyvtár- és szakirodalmi tájékoztatásügygel szemben támasztott követelmények magas szintű kielégítése és a könyvtárosok-szaktájékoztatók társadalmi-anyagi megbecsülése között, amely jelenleg rendkívül alacsony szinten található.

/Deklarácia 1. slovenského knižničného kongressu. = *Knížnice a informácie*, 28. köt. 8–9. sz. 1996. p. 386–387.

Pracovný seminár o odbornom vzdelávaní knihovníkov. = *Uott*, p. 391–392./

(Futala Tibor)